

ACTE D'OBERTURA DE LA JORNADA SOBRE LA CONCILIACIÓ DEL TREBALL I LA VIDA FAMILIAR

Escola d'Administració Pública de Catalunya - 25 de maig de 2004

Molt bon dia.

En primer lloc, permetin-me agrair a l'organització d'aquesta Jornada l'oportunitat de ser aquí amb vostès, d'inaugurar-la, i, de passada, traslladar-los unes paraules, segurament alguna reflexió, i també una evidència, que és posar de manifest l'interès que el Parlament de Catalunya presta al tema de la conciliació del treball i la vida familiar, tot i que m'ha agradat molt l'expressió que ha fet servir la secretària d'Administració i Funció Pública, en el sentit de conciliar-nos amb la vida.

És evident que aquí hi ha molta feina feta i molta feina per fer i, en tot cas, si em permeten algunes reflexions, veuran vostès que hem avançat, però segurament no prou, no tot el que voldríem.

El Parlament de Catalunya ha començat aquesta legislatura amb l'interès d'estar obert a la ciutadania, de ser proper a les problemàtiques del nostre país, i és evident que la conciliació de la vida familiar i laboral és una de les que més preocupen, en aquests moments, catalanes i catalans.

De fet, és un d'aquells temes que ens toquen a tots, sigui de manera més directa o menys, pràcticament a tothom. És un d'aquells temes en què entren en conflicte els usos dels temps i les maneres d'organitzar la nostra societat i les nostres vides. Ens pot afectar com a pares, com a mares, per a la cura de fills, per a la cura dels avis, per incidir sobre familiars nostres, sobre el funcionament de les empreses, sobre les demandes de l'Administració, sobre les reivindicacions que fan els treballadors. És un tema present arreu en el dia a dia, forma part primordial de les transformacions que viu la nostra societat els darrers anys.

Catalunya viu un context de canvis. Catalunya i el món, és clar, però Catalunya viu un context de canvis especialment avui. Canvia el concepte «temps», canvia en els seus

usos, canvia en les seves distribucions, canvia en sintonia amb una època de transformacions tecnològiques que han revolucionat absolutament els paràmetres «temps» i «espai», almenys pel que en fa la percepció. La informació, per exemple, és cada cop més propera i més immediata.

En la nostra cultura –i en especial en el món empresarial i laboral– el temps esdevé bé preuat, que es manifesta de vegades en clàxons, en nervis en els cotxes, en llistes d'espera sanitàries, que no haurien de ser, o en reivindicacions sobre el temps d'excedència o la possibilitat d'alletar els nadons.

Tanmateix, el context de canvis ens situa al davant un altre factor transversal que està transformant el món del treball, el concepte «família» i l'organització de la nostra societat: aquest no és altre que la incorporació, efectiva i real, de la dona al mercat de treball, al món laboral.

La dona, en el seu camí cap a la igualtat –encara en aquest camí–, s'ha incorporat progressivament al món laboral, fet que, evidentment, ha tingut repercussions sobre el concepte «família», en tant que era –i encara, forçosament, és en gran part– la dona qui tenia, gairebé en exclusiva, la cura dels infants, dels familiars dependents, de la gent gran. I ara que, a més, l'esperança de vida augmenta, quan comencem a recuperar índexs de natalitat, ens trobem que o bé ens falta aquesta figura –i s'ha de trobar en algun lloc– o bé demanem a les dones que es multipliquin i facin de tot alhora. Una situació, doncs, que requereix respostes alternatives i urgents.

A aquests canvis en el concepte «temps», en el concepte «família» –i molt més enllà del que he referit– i en el paper de la dona, cal afegir-hi els canvis propis del món del treball, amb la introducció de noves tecnologies, de noves tipologies professionals, que es tradueixen en demandes formatives, en noves possibilitats d'organitzar el temps en el lloc de treball.

Sigui com sigui, totes i tots podem coincidir que per rendir òptimament a la feina, les persones necessiten un equilibri personal, necessiten que la dedicació per la feina no alteri les seves responsabilitats i gaudi familiar i personal. I també a la inversa,

necessitem un equilibri entre ambdós, aconseguir que no es trepitgin, que no s'agredeixin l'una a l'altre.

En conseqüència, si sumem al context referit aquesta necessitat, i hi afegim les mancances socials i polítiques per adaptar-se a aquesta nova situació, ens trobem amb la necessitat de més canvis, canvis dirigits, canvis transversals.

La nova societat requereix canvis en el món laboral i requereix respostes polítiques per tal d'atendre les noves demandes socials, en forma d'escoles bressol, d'atenció a la gent gran, d'atenció a la dependència, o a aspectes indirectes, com la mobilitat i els accessos al transport públic.

La conciliació entre la vida familiar i laboral, o fins i tot la laboral i personal, requereix, doncs, actuar simultàniament en diversos àmbits que seran tractats a bastament en aquesta Jornada: en les condicions laborals, tant en relació amb les modificacions legals necessàries –és evident que el marc legal actual encara és insuficient–, com també a l'hora d'introduir nous aspectes en les negociacions treballadors - empresa; en la negociació col·lectiva; en el nostre estat del benestar –i aquí l'Administració és clar que no pot defugir respostes i tots plegats hem d'aprendre molt d'altres països que ens avançaren en la incorporació de la dona al món laboral, especialment el nord d'Europa, que és un referent permanent quan es parla de polítiques familiars–; i en relació amb aquest estat del benestar, cal prestar atenció d'una vegada a les especificitats territorials, atendre les diferències de la realitat metropolitana amb relació a la realitat comarcal.

És a dir, en definitiva, aconseguir una Catalunya on les persones visquin millor, visquin més lliures. Entre tots hem de ser capaços de trobar, sense imposicions, les respostes adequades en els àmbits que hem anat assenyalant, i que permetin a les treballadores i els treballadors l'equilibri i la llibertat que necessiten per desenvolupar bé la seva feina –una feina, a més a més, que no es trobi amb obstacles a la vida quotidiana, en el seu desenvolupament personal–, i el dret de gaudir d'una vida familiar plena.

Com deia al principi, el nostre Parlament ha tractat aquesta qüestió. Hi ha hagut preguntes, interpel·lacions, encara hi són, en ple o en comissió; hi ha pendents lleis importants, la Llei de serveis socials o la Carta dels drets socials, que s'han anunciat i que han estat almenys plantejades per algun grup parlamentari.

Jo voldria fer un esment molt ràpid aquí del debat de la Llei, que, de fet, van ser dues lleis: primer una llei que feia referència estrictament a la funció pública i després la llei de conciliació més directament, en línies generals. I jo, a més a més, recordo, fins i tot, que la primera llei la vaig entrar jo mateix com a diputat aleshores del meu Grup Parlamentari i que va ser la primera vegada que vam poder debatre al Parlament sobre conciliació de la vida familiar i laboral, i ho vam fer en unes condicions..., que era un debat absolutament nou i innovador.

Per tant, és un tema que, com vostès poden imaginar, he seguit amb interès, he intentat no sols fer-ne un seguiment des del punt de vista parlamentari al nostre Parlament, sinó també veure quina és l'evolució que tenia en altres cambres legislatives, tant en l'àmbit estatal com en l'àmbit internacional.

Penso que les lleis que es van aprovar són i s'han d'entendre com a primers passos. Són lleis que cal millorar, segur, i que en el moment que es van fer van provocar una cosa, una cosa important, que era un debat en un àmbit en què el debat havia estat inexistent. Bé, evidentment, això no és garantia de fer una bona llei, n'estic convençut, però sí que és garantia de començar a posar pedres per construir l'edifici.

És evident que queda moltíssima feina per fer, i a més a més jo sóc conscient de la complexitat de desenvolupar les dues lleis que va aprovar el Parlament, entre altres coses perquè els consensos que es necessitaven per tirar endavant aquesta llei eren tan complicats, tant, perquè estàvem en un tema nou i que..., ideològicament, absolutament, en posicions contraposades, totalment contraposades, partint del mateix concepte de família. Només en això ja hi havia una feinada.

Per tant, es va fer el que es va poder, es van fer dues lleis que van començar a servir per avançar, i queda molta feina per fer, feina que, en aquest cas, haurà de fer el Govern. Jo no renuncio, com a Parlament de Catalunya, a millorar en el que es pugui d'alguna manera la legislació al respecte, i em sembla que ho haurem de fer i ens ho haurem de plantejar. Ara bé, el que sí que crec, sincerament, és que el camí és obert, el que passa és que, quan el camí és obert, vol dir que s'han de fer passos i s'ha d'avançar, i no serà fàcil. Però entre tots plegats –hi insisteixo, entre tots plegats– podem avançar.

I després, un altre aspecte: el marc competencial d'aquests temes. Aquí estem parlant tots plegats d'un nou estatut, s'ha començat a fer, s'ha començat a negociar el nou estatut, i en aquest aspecte el debat que s'està portant a terme a la nostra cambra està obert a la participació, a la societat civil i a la ciutadania. I en aquest sentit els animo a tots vostès i a totes vostès, com a ciutadans del nostre país, a entrar al web del Parlament, informar-se i participar activament també en el debat de l'Estatut.

Per tant, la qüestió de referència també és una qüestió que s'ha de reflectir en el nou Estatut, entre altres coses perquè, en definitiva, estem parlant d'una nova societat. La societat en què vivim està canviant molt ràpidament i estem construint, de fet, una nova societat. Aquesta nova societat tindrà un reflex en l'Estatut, i, per tant, en aquest Estatut s'hi ha de reflectir tot el que ens passa en el dia a dia, i aquest és un tema indubtable.

El que ens toca ara és millorar tot allò que s'ha fet, fer-ho compatible, fer-ho possible i fer-ho a partir del diàleg, i em sembla que poder debatre, poder escoltar, poder parlar sobre tot el que vostès plantegen en aquestes jornades és especialment important.

Vull insistir molt en aquest concepte. No ens jutgin o no jutgin aquest Govern només pel que està fent, només pel que està governant en aquests moments. Estem en una època de canvis, estem construint una nova societat, i per a això governant no n'hi ha prou. S'han de fer moltes més coses, s'han d'assentar bases de futur no per ara, ni per a aquesta legislatura tan sols, per als propers vint, trenta anys, segurament. És a dir, ara s'està dissenyant la Catalunya del futur, la Catalunya dels nostres fills i filles, i,

per tant, des d'aquest punt de vista, la responsabilitat encara és molt superior. I aquesta responsabilitat no és sols una responsabilitat del Govern. El Govern ha de governar i ho ha de fer bé en tots els seus àmbits, però la responsabilitat de planificar i d'implicar-s'hi també és una responsabilitat de tota la societat.

En aquest sentit, els convido a participar-hi, perquè em sembla que és absolutament fonamental per al disseny d'aquest país que volem tots plegats.

I amb això acabo, perquè, de tot això, vostès en parlaran en les properes hores a bastament.

Dono, doncs, per inaugurada aquesta Jornada entorn de la conciliació del treball i la vida familiar, i els agraeixo l'oportunitat d'haver pogut compartir uns minuts amb tots vostès.

Moltes gràcies, i bon dia.